

Istorikas Leonas Mulevičius

Jūratė Gaidelienė

Leonas Mulevičius gimė ir augo toli nuo Panevėžio krašto, tačiau mokslininkui jis buvo ypač mielas ir brangus: giminės šaknys L.Mulevičių nuolat viliojo į seną Tetirvinių kaimą, įsikūrusį vos už kelių kilometrų nuo Pasvalio.

Leonas Mulevičius gimė 1927 m. rugjūčio 26 d. Kiduliuose (Šakių r.). Čia prabėgo būsimojo istoriko vaikystė. 1937 m. jis įstojo į Jurbarko gimnaziją. Vėliau mokėsi Eržvilke, o gimnaziją baigė 1946 m. Kaune. Tais pačiais metais jis pradėjo studijuoti istoriją Kauno universitete, o jį panaikinus, 1947 m. rudenį, persikėlė į Vilniaus universitetą. 1950 m. L.Mulevičius pašalinamas iš universiteto, tačiau po Stalino mirties, 1954 m. studijas pavyko baigti. Pradžioje dirbo įvairiose vietose: miškų technikume, muzikos mokykloje, ekskursinėje-turistinėje stotyje.

1958 m. Leonas Mulevičius įsidarbino Istorijos institute, kur dirbo iki pat mirties. 1964 m. jis apgynė istorijos mokslų kandidato disertaciją tema "1861 m. valstiečių reformos įgyvendinimas Lietuvoje", o 1979 m. – istorijos mokslų daktaro disertaciją "Lietuvos valstiečių judėjimas 1861-1904 m.". Nuo 1969 m. ėmė dėstytojauti Vilniaus universitete. 1979 m. L.Mulevičiui buvo suteiktas docento, o 1984 m. – profesoriaus vardas. 1985 m. jis paskiriamas Istorijos instituto feodalizmo skyriaus vadovu.

Leonas Mulevičius mirė staiga 1993 m. balandžio 8 d. Palaidotas Tetirvinių kaimo kapinėse.

Istoriko Leono Mulevičiaus mokslinių interesų ratas buvo labai platus. Tačiau pagrindinė jo tema – kaimo ir dvaro santykiai, dvarų ūkis, valstiečių ir jų pasipriešinimas dvarui. Jis buvo vienas iš leidinio "Lietuvos TSR istorijos šaltiniai" antrojo tomo (1965) rengėjų. 1968 m. drauge su Mečislovu Juču išleido knygą rusų kalba "Kai kurie kapitalizmo genezės klausimai Lietuvoje". L.Mulevičiaus mokslų daktaro disertacija paskelbta knygoje "Lietuvos valstiečių judėjimas 1861-1914 m." (1975). 1984 m. jis išleido knygelę "Lietuvos kaimo ir dvaro santykiai 1861-1917 metais (Servitutai ir bendrosios ganyklos)", kurioje analizuojamas 1861 m. reformos įgyvendinimas. Istorikas nemažai dėmesio skyrė pramoninio perversmo Lietuvoje tyrinėjimams, gilinosi į feodalizmo ir kapitalizmo laikotarpių terminiją, bendradarbiavo rengiant "Mažąją lietuviškąją tarybinę enciklopediją". Per daugiau nei 35 metus, pašvęstus istorijos mokslui, archyvinės medžiagos tyrinėjimui, L. Mulevičius parašė kelias dešimtis mokslinių straipsnių. Paskutiniaisiais gyvenimo metais jis daugiausia domėjosi lietuvių tautinės sąmonės formavimosi bei jos ugdymo

problemomis. Šiuos tyrimus jis apibendrina kolektyvinėse monografijose "Lietuvių nacionalinis išsivadavimo judėjimas" (1987) bei "Lietuvių atgimimo istorijos studijos" (1993). Deja, jam nebuvo lemta baigti rengti ir į rankas paimti savo knygos "Kražių skerdynės" (1993), nepavyko iki galo užbaigti ir akademiko Petro Šalčiaus raštų trečiojo tomo "Lietuvos žemės ūkio istorija" (1998) sudarymo. 2003 m. buvusių kolegų rūpesčiu pasirodė L. Mulevičiaus knyga "Kaimas ir dvaras Lietuvoje XIX amžiuje".

L. Mulevičius labai mėgo keliauti. Su kuprine ir fotoaparatu jis aplankė daugelį Lietuvos miestelių ir kaimų, kelionės įspūdžius įamžino šūsnyje nuotraukų. 1959 m. pasirodė nemažos apimties knyga "Turizmo vadovas", kurią Leonas Mulevičius parengė drauge su kitais autoriais.

Mokslininko Leono Mulevičiaus pėdomis pasekė dukra Jolita, sūnus Petras žengia senelio agronomo pramintu keliu.